

Medale SEP (2015) – inż. Karol Franciszek Pollak

Statut Stowarzyszenia Elektryków Polskich przewiduje nadawanie odznak i wyróżnień za szczególne zasługi w działalności dla SEP lub szeroko pojętej elektryki. Mogą być nadawane: godność członka honorowego i godność zasłużonego seniora, odznaki honorowe, medale oraz inne wyróżnienia. Wśród medali poświęconych wybitnym elektrykom, zdecydowaną większość stanowią medale ustanowione przez Stowarzyszenie Elektryków Polskich.

Medal imienia inżyniera Karola Franciszka Pollaka został ustanowiony uchwałą Zarządu Głównego SEP, w dniu 2 września 2015 r. na wniosek Zarządu Oddziału Bielsko-Bialskiego SEP złożony dnia 16 czerwca 2015 r. Ustanowienie medalu miało na celu upamiętnienie działalności i zasług Karola Franciszka Pollaka – uczonego elektrotechnika, wybitnego wynalazcy i przedsiębiorcy, pioniera przemysłu akumulatorowego na świecie i w Polsce.

Karol Franciszek Pollak urodził się 15 listopada 1859 r. w Sanoku. Po ukończeniu nauki, w 1883 r. został zatrudniony w laboratorium londyńskiej firmy patentowej The Patent Utilisation Co. W tym czasie opracował i opatentował własne rozwiązania mikrofonu, łącznika do lamp elektrycznych, maszyny do druku. Chcąc pogłębić posiadaną wiedzę, w 1885 r. Pollak studiował elektrotechnikę na politechnice w Berlinie Charlottenburgu, równocześnie opracowując nowe rozwiązania ogniw galwanicznych (np. ogniwo samoadujące się, pierwsze ogniwo suche). Przez krótki czas prowadził fabrykę przyrządów elektrycznych G. Wehr Telegraphen-Bau-Anstalt w Berlinie, by następnie przenieść się do Londynu, w celu wdrożenia swoich wynalazków w Anglii. W 1886 r. został w Paryżu dyrektorem przedsiębiorstwa, w którym budował i wprowadzał do eksploatacji tramwaje elektryczne z systemem zasilania swojej konstrukcji. W laboratoriach Sorbony pracował nad budową akumulatorów, co w przyszłości przyniosło mu największą sławę. Już pierwszy akumulator z płytami walcowanymi uzyskał przychylną opinię francuskiej Akademii Umiejętności i został nagrodzony srebrnym medalem na wystawie powszechnej w Paryżu w 1889 r. Karol Franciszek Pollak przez krótki czas kierował fabryką akumulatorów w Paryżu, następnie założył fabrykę akumulatorów we Frankfurcie nad Menem i w Liessing pod Wiedniem. Z jego licencji korzystały fabryki w Marly-le-Grand (Szwajcaria) i w Nancy (Francja). Do znaczących osiągnięć Pollaka należą też konstrukcje prostowników: komutatorowego i aluminiowego, za które otrzymał dyplom uznania i medal na wystawie powszechnej w Paryżu (1893) oraz dyplom honorowy na wystawie krajowej we Lwowie (1894). Do jego osiągnięć należy też wiele innych oryginalnych rozwiązań. Na swoje wynalazki uzyskał łącznie 98 patentów (amerykańskich, brytyjskich, austriackich, francuskich, niemieckich i szwajcarskich). Wiele z nich było wyróżnianych i nagradzanych na całym świecie. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości Karol Franciszek Pollak powrócił do kraju. Razem z Ignacym Mościckim i Aleksandrem Rothertem założył spółkę akcyjną Polskie Towarzystwo Akumulatorowe w Białej (dzisiejsza Bielsko-Biała). Towarzystwo uruchomiło w 1923 r. fabrykę, w której produkowano m.in. akumulatory i baterie akumulatorowe według patentów Pollaka. Firma, po różnych reorganizacjach, prowadzi

działalność do dzisiaj. Karol Franciszek Pollak w 1924 r. został wyróżniony tytułem doktora honoris causa Politechniki Warszawskiej. Zmarł 17 grudnia 1928 r. w Białej.

Na awersie medalu, w kole umieszczono portret K. F. Pollaka, otoczony półkolistym napisem: inż. Karol F. Pollak Dr h.c. PW. Poza kołem ornamenty roślinne i daty: 1859–1928. Na rewersie znajduje się symbol akumulatora i logo SEP, pomiędzy nimi napisy: elektrotechnik / uczonec / wynalazca, w półotoku napis: Pionier przemysłu akumulatorowego. Medal wykonany jest z brązu patynowanego, średnica 70 mm. Autorką projektu jest Katarzyna Zielonka. Medal może być nadawany osobom fizycznym i prawnym, organizacjom i instytucjom krajowym i zagranicznym, legitymującymi się wybitnymi zasługami dla elektryki szeroko pojętej, a w szczególności: zasłużonym przedstawicielom przemysłu elektrotechnicznego, zwłaszcza za opracowanie innowacyjnych konstrukcji i technologii oraz ich wdrażanie; pracownikom naukowym i nauczycielom za wyróżniającą się działalność naukową i dydaktyczną w dziedzinie elektryki; młodym pracownikom nauki i specjalistom za wyróżniające się osiągnięcia w nauce i technice oraz instytucjom, organizacjom i szkołom związanym w sposób szczególny z rozwojem przemysłu elektrotechnicznego.

Źródła:

www.sep.com.pl

Biogram oraz opis medalu zostały zaczerpnięte z książki „Polska elektryka w medalierstwie i filatelistyce” za zgodą Autora dr. hab. inż. Dariusza Świsulskiego (Wyd. COSiW SEP, Warszawa 2018)